Практыкум па раздзеле «Рэспубліка Беларусь і свет у канцы XX — першай чвэрці XXI ст.»

Выяўленне заканамернасці і выпадковасці

1. Адной з найважнейшых геапалітычных падзей XX ст. з'яўляецца распад СССР. Гэта прывяло да карэнных змен у Еўропе і свеце: разбурэння сацыялістычнага блока, узнікнення новых незалежных дзяржаў. Праблема прычын распаду СССР дагэтуль уяўляе велізарную цікавасць для гісторыкаў і палітолагаў. Галоўнае пытанне палягае ў тым, ці была гэтая падзея гістарычна абумоўлена, ці справакавана палітычнымі сіламі.

«Белавежская пушча стала выпадковым месцам распаду СССР і прадэманстравала няздольнасць таго кіраўніцтва Саюза кіраваць краінай». *(Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка)*

Гісторык С. В. Чэшка ў сваёй рабоце «Распад Савецкага Саюза: этналагічны аналіз» адзначае, што «аб'ектыўныя фактары не адыгрывалі ключавой ролі ў працэсе разбурэння Савецкага Саюза, бо напярэдадні перабудовы СССР яшчэ не знаходзіўся „ў перадсмяротным стане“ і цалкам мог быць рэфармаваны як у палітычным, так і ў сацыяльна-эканамічным плане. Менавіта нацыяналізм, які з'яўляўся „мінай запаволенага дзеяння“ і выбухнуў у апошні перыяд жыцця СССР, выступіў галоўнай прычынай распаду савецкай дзяржавы».

А. Пра якія прычыны распаду СССР ідзе гаворка ў прыведзеных цытатах?

Б. Растлумачце прычынна-выніковыя сувязі паміж згаданымі з'явамі і распадам СССР.

В. Якія яшчэ прычыны распаду СССР вы можаце назваць?

Г. Зрабіце вывад наконт таго, ці быў распад СССР выпадковасцю, ці або заканамернасцю.

Адрозненне факта ад думкі

2. «Сутнасць мадэлі Саюзнай дзяржавы, якая рэалізуецца, заключаецца ў паглыбленай інтэграцыі, імкненні да стварэння адзінай эканамічнай прасторы з захаваннем палітычнага суверэнітэту кожнай краіны.

<...> Беларусь і Расія паспяхова супрацьстаяць санкцыйнаму ціску. Калі шчыра, санкцыі нават пайшлі нам на карысць. Літаральна за тры гады мы пабудавалі контуры прамысловага і тэхналагічнага суверэнітэту на дзесяцігоддзі наперад.

<...> Мы зрабілі стаўку на работу з рэгіёнамі, і дзякуючы гэтаму мы захавалі наша адзінства». *(Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка, 14 сакавіка 2025 г.)*

Саюзныя праграмы — аснова для выбудоўвання адносін з Расіяй. Ад моманту стварэння Саюзнай дзяржавы рэалізаваныя 82 праграмы. У іх ліку — праграмы ў сферы абароны і бяспекі, аховы здароўя, мікраэлектронікі, транспарту, космасу. *(Д. Ф. Мезенцаў, дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы, 30 сакавіка 2023 г.)*

А. У чым заключаецца асаблівасць інтэграцыі Беларусі і Расіі ў рамках Саюзнай дзяржавы?

Б. Якія гістарычныя перадумовы інтэграцыі Беларусі і Расіі?

В. Выкарыстоўваючы тэкст вучэбнага дапаможніка і дадатковыя крыніцы інфармацыі, зрабіце вывад наконт ролі Саюзнай дзяржавы ва ўмовах глабальных выклікаў сучаснасці. Пацвердзіце сваю думку фактамі.

Ажыццяўленне пошуку інфармацыі

3. Частка найбольш выдатных для айчыннай і сусветнай культуры аб’ектаў уключана ў спісы Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

А. Суаднясіце ілюстрацыі і назвы аб’ектаў, уключаных у спісы Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

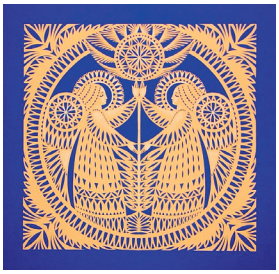

10

1) Нацыянальны парк «Белавежская пушча»;
2) замкавы комплекс «Мір»;
3) архітэктурна-культурны комплекс рэзідэнцыі Радзівілаў у Нясвіжы;
4) Дуга Струвэ;
5) святочны калядны абрад «Калядныя цары» ў в. Семежава (Капыльскі раён, Мінская вобласць);

6) урачыстасць у гонар шанавання іконы Маці Божай Будслаўскай (Будслаўскі фэст) у г. Будслаў (Мядзельскі раён, Мінская вобласць);
7) вясновы абрад «Юр'еўскі карагод» у в. Пагост (Жыткавіцкі раён, Гомельская вобласць);
8) культура ляснога бортніцтва;
9) беларускае саломапляценне;
10) выцінанка (традыцыйнае мастацтва выразання з паперы).

Б. З дапамогай дадатковых крыніц нфармацыі выявіце, колькі аб'ектаў знаходзіцца ў спісе Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА на цяперашні момант. Якія яшчэ культурныя дасягненні Беларусі ўключаны ў гэты спіс?

В. Падрыхтуйце прэзентацыю «Культурныя традыцыі суверэннай Беларусі».

Устанаўленне прычынна-выніковых сувязей

4. Працэс глабалізацыі імкліва развіваецца, ахоплівае ўсе сферы грамадскага жыцця.

А. Вызначце 3 ключавыя змены, якія адбыліся ў розных сферах жыцця грамадства ў выніку глабалізацыі.

Палітычная сфера	Эканамічная сфера	Сацыяльная сфера	Духоўная сфера

Б. Растлумачце прычынна-выніковыя сувязі паміж вылучанымі зменамі.

В. Ці характэрныя вылучаныя вамі змены для беларускага грамадства? Канкрэтызуйце свой адказ фактамі.

Г. Дайце ацэнку вылучаным зменам. Аргументуйце свой пункт погляду.

Вызначэнне ролі асобы ў гісторыі

5. 3 красавіка 1995 г. была зацверджаная найвышэйшая дзяржаўная ўзнагарода Беларусі — званне «Герой Беларусі». Яно даецца за выключныя заслугі перад дзяржавай і грамадствам, звязаныя

з подзвігам, здзейсненым у імя свабоды, незалежнасці і росквіту Рэспублікі Беларусь.

А. Выкарыстоўваючы матэрыял вучэбнага дапаможніка і дадатковыя крыніцы інфармацыі, назавіце ўсіх, хто ўшанаваны званнем «Герой Беларусі».

Б. У вырашэнне якіх задач развіцця суверэннай Беларусі зрабілі ўнёсак гэтыя людзі?

В. З якімі гістарычнымі падзеямі, з'явамі, працэсамі звязаная дзейнасць гэтых людзей?